

1938

Mánudaginn 18. maí 1998.

Nr. 178/1998.

**Vaki hf.**

(Bjarni S. Ásgeirsson hrl.)

gegn

**Pórarni Sveinssyni**

(enginn)

Kærumál. Frávísunarúrskurður felldur úr gildi. Matsgerð.

### **Dómur Hæstaréttar.**

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 21. apríl 1998, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 29. sama mánaðar. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjaness 7. apríl sl., þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðila var vísað frá dómi. Kæruheimild er í c-lið 2. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess aðallega, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi, að aðalmeðferð málsins fyrir héraðsdómi fari fram að nýju og sérfróðir meðdómsmenn verði kvaddir til setu í málinu. Til vara krefst hann þess, að hinn kærði úrskurður verði felldur úr gildi og að lagt verði fyrir héraðsdóm að taka málið til efnismeðferðar. Hann krefst einnig kærumálskostnaðar.

Varnaraðili hefur ekki látið málið til sín taka fyrir Hæstarétti.

Sóknaraðili reisir kröfur sínar á því, að nægilega skýr sönnunargögn séu fram komin, svo að unnt sé að leggja efnisdóm á ágreining málsaðila. Ekki verði fallist á þá niðurstöðu héraðsdómara, að matsgerð sé óhjákvæmilegt skilyrði þess, að leggja megí dóm á málið. Önnur fullnægjandi sönnunargögn hafi verið lögð fram, og það sé því ekki vanreifað. Þá séu kröfur sóknaraðila á hendur varnaraðila ekki einungis reistar á því, að galli hafi verið á vél bifreiðarinnar FP 552, þegar sóknaraðili keypti hana 26. apríl 1995, heldur hafi seljandi hennar jafnframt vanefnt að létta veðböndum af bifreiðinni, en það hafi hann við kaupin skuldbundið sig til að gera. Enga skýringu sé að finna í hinum kærða úrskurði á því, að ekki sé dæmt um kröfur, sem reistar séu á þessari málsástæðu, hvað svo sem líði hugsanlegum vafa um fullnægjandi gagnaöflun vegna þeirrar málsástæðu, sem lýtur að galla á vél bifreiðarinnar.

Fram er komið, að umrædd bifreið var seld við nauðungarsölu 7. desember 1996. Sá, sem keypti hana þá, lét færa hana á verkstæði, þar sem vélin var tekin úr og gert við hana. Mati verður því ekki komið við um kostnað af viðgerð, sem reist yrði á skoðun matsmanna á ástandi vélarinnar. Sóknaraðili hefur lagt fram gögn frá þeim, sem gerði við bifreiðina, ásamt öðrum gögnum, sem hann styður kröfu sína við. Telur hann sig hafa með því lagt fram þau ein sönnunargögn, sem kostur sé á, eins og málum sé komið. Verður að þessu virtu ekki talið, að málið sé svo vanreifað, að frávísun varði. Þá verður jafnframt fallist á með sóknaraðila, að engar ástæður séu fram komnar um að vísa frá dómi kröfum, sem reistar eru á því, að varnaraðili hafi vanefnt að létta veði af bifreiðinni.

Samkvæmt framanröktu verður hinn kærði úrskurður felldur úr gildi og lagt fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar. Krafa sóknaraðila um, að sérfróðir meðdómsmenn verði kvaddir til setu í málinu, verður ekki tekin til greina, en samkvæmt 2. mgr. 2. gr. laga nr. 91/1991 kveður héraðsdómari sérfróða meðdómsmenn til setu í máli, telji hann þörf á sérkunnáttu þeirra í dómi vegna ágreinings um staðreyndir. Ákvörðun héraðsdómara um það liggur ekki fyrir í málinu.

Kærumálskostnaður verður ekki dæmdur.

#### D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður er felldur úr gildi. Lagt er fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Kærumálskostnaður verður ekki dæmdur.

#### Úrskurður Héraðsdóms Reykjaness 7. apríl 1998.

Ár 1998, þriðjudag 7. apríl, er á dómþingi Héraðsdóms Reykjaness, sem háð er að Brekkugötu 2, Hafnarfirði, af Gunnari Aðalsteinssyni héraðsdómara, kveðinn upp úrskurður í málinu nr. E-954/1997: Vaki hf. gegn Þórarni Sveinssyni.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 26. mars sl., er höfðað með stefnu, þingfestri 7. október 1997. Stefnandi er Vaki hf., kt. 440174-0159, Melabraut 18, Hafnarfirði, en stefndi er Þórarinn Sveinsson, kt. 260667-5059, Lyngvöllum 1, Garðabæ.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til þess að greiða stefnanda 775.000 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxta-

laga nr. 25/1987 frá 26. apríl 1995 til greiðsludags að frádregnum 202.410 krónum, er greiddar voru 3. janúar 1997. Þá krefst stefnandi málskostnaðar.

Stefndi krefst sýknu og málskostnaðar.

Mál þetta var upphaflega höfðað með stefnu, þingfestri 19. mars 1996. Því máli var vísað frá dómi með úrskurði 2. desember 1996. Sá úrskurður var staðfestur í Hæstarétti 3. janúar 1997.

## I.

Stefndi, Þórarinn Sveinsson, hafði umráð bifreiðarinnar FP-552, Mercedes Benz 280, árgerð 1980, sem var skráð eign Sumarhúsasmiðjunnar hf., frá því í desember 1994, þangað til bifreiðin var seld í apríl 1995. Sumarhúsasmiðjan hf. skuldaði stefnda fé, og hafði m. a. komið til tals, að stefndi tæki bifreiðina upp í þá skuld. Á því hafði stefndi hins vegar ekki áhuga. Í apríl 1995 var stefnandi með bifreiðina MB-214, Mercedes Benz 200, árgerð 1986, til sölu á Bílasölu Guðfinns. Komið var með bifreiðina FP-552 á bílasöluna og spurt, hvort hægt væri að nota hana við kaup á MB-214, og var því svarað til, að svo kynni að vera með milligjöf. Fóru viðræður fram um kaupin við fyrirsvarsmann stefnanda, Gísla Friðjónsson, sem lyktaði með því, að stefndi keypti bifreiðina MB-214 á 1.300.000 kr. Greiddi stefndi 525.000 kr. í peningum, en mismuninn, 775.000 kr., fékk stefnandi greiddan með afsali Sumarhúsasmiðjunnar á bifreiðinni FP-552 til hans.

Í þessum viðskiptum voru tvö afsöl útbúin. Í öðru þeirra afsalaði stefnandi stefnda bifreiðinni MB-214, en í hinu afsalaði Sumarhúsasmiðjan hf. stefnanda bifreiðinni FP-552. Í hvorugu afsalinu var vitnað til hins varðandi bifreiðarinnar. Heldur fyrirsvarismaður stefnanda því fram, að hann hafi upplýst við kaupin, hvernig hann væri kominn að bifreiðinni FP-552, að hann teldi kaup stefnanda á þeirri bifreið sér algerlega óviðkomandi og hefði af þeim sökum óskað eftir því, að í afsali til sín yrði þeirrar bifreiðar ekki getið sem greiðslu bifreiðarinnar MB-214. Fyrirsvarismaður stefnanda kannast ekki við neinn slíkan áskilnað af hálfu stefnda, og Guðfinnur Einarsson bílasali kvað hagsmuni bílasölnunnar vegna sölulauna hafa ráðið því, að bifreiðarinnar FP-552 var ekki getið sem greiðslu í afsalinu til stefnda.

Fyrirsvarismaður stefnanda reynsluók bifreiðinni FP-552 og skoðaði hana. Gerði hann þá athugasemdir við óeðlilegt hljóð frá vél. Viðstaddir umræður um þetta vélarhljóð voru stefndi, Garðar Vilhjálmsson, fyrirsvarismaður Sumarhúsasmiðjunnar hf., fyrirsvarismaður stefnanda, Gísli Friðjónsson, og Guðfinnur Einarsson bílasali. Var fyrirsvarsmanni stefnanda þá tjáð, að stilla þyrfti ventla vélarinnar, og skuldbatt seljandi bifreiðarinnar sig til að laga hljóðið. Var ákvæði um það sett í afsal Sumarhúsasmiðjunnar

hf. til stefnanda. Þar var einnig ákvæði um, að seljandi lofaði að aflétta veði af bifreiðinni. Gísli Friðjónsson kvað þá stefnda og Garðar hafa sagt, að vél bifreiðarinnar hefði verið tekin upp fyrir hálfu ári, og ef eitthvað væri að vélinni, yrði það skoðað og lagað. Eftir frágang kaupanna fól stefnandi Bílasölu Guðfinns að annast sölu bifreiðarinnar FP-552, og var bifreiðin skilin eftir á bílasölunni.

Aðila greinir á um það, hvort samkomulag hafi verið gert um, að bílasalan héldi eftir frumritum tilkynninga um eigendaskipti til bifreiðaskrár, þar til úr fyrirvörum samkvæmt afsali vegna bifreiðarinnar FP-552 hefði verið bætt, þ. e. veði aflétt og vélarhljóð lagað. Stefndi og Garðar Vilhjálmsson kannast ekki við slíkt samkomulag. Garðar segist reyndar hafa afhent bílasala tryggingarvísil til tryggingar réttum efndum. Guðfinnur bílasali kannast ekki við að hafa fengið slíkan vísil. Gísli Friðjónsson og Guðfinnur Einarsson bera hins vegar, að um það hafi verið samið, að þessi gögn yrðu hjá bílasölunni, þangað til veði hefði verið aflétt og vélarhljóð lagað.

Í samræmi við ákvæði í afsali var á vegum bílasölunnar farið með bifreiðina FP-552 á Bifreiðaverkstæði Jóns Inga að ábendingu stefnda eða Garðars Vilhjálmssonar, og var bifreiðin þar í nokkurn tíma. Bifvélavirkinn Jón Ingi kvaðst hafa stillt ventla vélarinnar, og við það hafi hljóðið í vélinni minnkað eitthvað. Hann kvað ventlaklið algengan í þessari tegund bifreiða. Í yfirlýsingu hans, dagsettri 8. nóvember 1995, kemur fram, að hann hafi vélarstillt bifreiðina í október 1994 og athugað þjöppun og olíuþrýsting. Vélin hafi þá verið í góðu lagi, en verið hafi smávegis ventlahljóð, sem ákveðið hafi verið að laga síðar. Er hann hafi stillt ventlana í júní 1995, hafi allt óeðlilegt ventlahljóð horfið. Um leið hafi hann athugað olíuþrýsting og þjöppun, eins og venja sé, og hafi allt verið í góðu lagi og vélin farið frá honum í góðu ástandi.

Guðfinnur Einarsson bílasali kvaðst hafa sótt bifreiðina á verkstæðið í júní 1995, og hafi sér þá fundist vélarhljóð lítið hafa breyst. Hann hafi spurt Jón Inga, hvers vegna þetta væri ekki komið í lag, og fengið þau svör, að ekki væri hægt að laga þetta nema með því að taka vélina í sundur. Jón Ingi kvaðst hins vegar hafa svarað Guðfinni því til, að slit gæti verið komið í knastás og að lítills háttar ventlaglamur væri algengt í þessum bifreiðum.

Í ágúst 1995 skoðaði hugsanlegur kaupandi bifreiðina FP-552 á bílasölunni. Reyndist hljóð í vélinni þá mikið. Kvartaði stefnandi undan þessu við bílasöluna, sem kom kvörtununum áleiðis til stefnda. Var þá ákveðið að færa bifreiðina aftur til Jóns Inga. Fóru starfsmenn bílasölu með bifreiðina á verkstæðið. Skoðaði Jón Ingi bifreiðina, og í yfirlýsingu hans, dagsettri 8. nóvember 1995, er m. a. eftirfarandi: Það var svo eftir ca. tvo mánuði (í

ágúst), að bifreiðin kom til mín aftur. Þá var ástand vélarinnar þannig, að hún var með öllu orðin ónýt, úrbrædd á stangar- eða höfuðlegum. Ástand bifreiðarinnar nú er í engu samhengi við ástand hennar, þegar hún kom til mín í annað sinn, þ. e. í júní. Það er öruggt mál, að svona nokkuð gerist ekki af sjálfu sér og að eitthvað hefur gerst í tíð núverandi eiganda bifreiðarinnar, sennilegast keyrð á yfirsnúning eða keyrð olíulaus.

Fyrir dómi sagði Jón Ingi, að vél bifreiðarinnar hefði verið kolúrbrædd í ágúst 1995, örugglega á stangarlegum. Hljóðið í vélinni hefði verið skuggalegt á 2500 til 3000 snúningum. Hljóðið hefði verið þannig, að engum hefði mátt dyljast, að vélin var úrbrædd. Hann kvaðst ekkert frekar hafa átt við bifreiðina og ekki tekið vélina í sundur. Hann gat ekki sagt til um það, hvort allt hefði verið í „skralli“ eða einungis ein lega væri farin. Hann sagðist hafa verið með bifreiðina í gangi í stillitölvu í 2 klst. í júní 1995, og hefði þá allt verið í fínu lagi. Um orsakir bilunarinnar kvað hann yfirsnúning hafa getað valdið henni. Um væri að ræða mjög gamlan bíl og hugsanlegt, að einhver, sem hefði prófað hann á bílasölunni, hefði keyrt vélina kalda á yfirsnúningi. Í slíku tilviki hefði yfirsnúningsstillir á vél ekki komið í veg fyrir yfirsnúning. Þá kynni olíuleysi eða biluð olíudæla að hafa valdið biluninni. Hins vegar væri ekki hægt að finna orsökina nema með því að rífa vél í sundur, en það hefði ekki verið gert. Hann kvað unnt að gera við vélina, en það gæti hins vegar kostað 150.000 til 300.000 krónur. Hefði hann haft þær fjárhæðir í huga, þegar hann sagði vélina ónýta í yfirlýsingu sinni. Hann kvaðst hafa látið flytja bifreiðina til Vöku, þegar ljóst var, að aðilar komust ekki að lausn í málinu.

Garðar Vilhjálmsson kvaðst hafa skýrt bílasölunni frá þeim úrskurði Jóns Inga, að vélin væri ónýt. Eftir þetta áttu aðilar og Garðar Vilhjálmsson með sér viðræður um lausn málsins, og kom m. a. til tals að flytja inn vél frá Þýskalandi í bifreiðina. Ekki varð af því, og tókst ekki að leysa málið. Stefndi lét skrá bifreiðina MB-214 á sitt nafn 20. október 1995 samkvæmt frumriti afsals, en áður hafði bílasalan neitað að afhenda honum frumrit sölutilkynningar. Bifreiðin FP-552 var skráð á nafn stefnanda 14. júní 1995. Stefnandi kannast ekki við að hafa látið skrá bifreiðina á sitt nafn, það hljóti bifreiðasalinn að hafa gert.

Eftir að stefnandi fékk vitneskju um, að bifreiðin MB-214 hefði verið skráð á nafn stefnda, leitaði hann til lögmanns. Með símskeyti lögmanns stefnanda 3. nóvember 1995 til stefnda var lýst yfir því, að kaupum stefnda á bifreiðinni MB-214 væri rift, og skorað á stefnda að skila bifreiðinni. Forstöðumanni Sumarhúsasmiðjunnar hf. var einnig greint frá riftuninni og honum gefinn kostur á að gæta hagsmuna sinna.

Stefnandi taldi sig ekki hafa vörslur bifreiðarinnar FP-552. Fór svo, að bifreiðin var seld nauðungarsölu 7. desember 1996. Kaupandi lét gera við bifreiðina hjá Sveinbirni Björnssyni bifvélavirkja, og kostaði viðgerð á vélinni 212.308 krónur. Við nauðungarsöluna komu 202.410 krónur í hlut stefnanda samkvæmt skilagrein sýslumannsins í Reykjavík. Var stefnanda send sú fjárhæð sem skráðum eiganda samkvæmt bifreiðaskrá. Stefndi tók við þessari greiðslu og segist hafa látið hana ganga upp í kröfur sínar.

Sveinbjörn Björnsson bifvélavirki kom fyrir dóm. Hann sagði, að komið hefði verið með bifreiðina til viðgerðar í desember 1996. Hefði vélin verið úrbrædd, og er hún var rifin, hefði komið í ljós, að átt hefði verið við hana áður. Ein stimpilstöng hefði verið gjörónýt og hún búin að skemma ventla.

## II.

Stefnandi reisir dómkröfur sínar í fyrsta lagi á því, að ágreiningslaust sé, að bifreiðin FP-552 hafi verið afhent sem greiðsla af hálfu stefnda vegna kaupa hans á bifreiðinni MB-214 af stefnanda 26/4 1995. Jafnframt telur stefnandi, að ágreiningslaust hljóti að vera, að vanefndir hafi orðið á greiðslu með bifreiðinni FP-552, að því er varði afléttingu áhvílandi veðskulda, en ágreiningur kunni að standa um mat á göllum bifreiðarinnar.

Meginmálsástæða stefnanda sé í raun sú, að atbeini Sumarhúsasmiðjunnar hf. að kaupum bifreiðarinnar MB-214 hafi gagnvart stefnanda í raun verið aðgerð af hálfu stefnda. Stefnandi telur eigi skipta máli, að tvö afsöl hafi verið undirrituð vegna kaupanna, enda feli afsal bifreiðar í máli þessu ekki í sér annað en yfirfærslu skráðrar eignarheimildar, en það liggi fyrir án vafa, að kaupin fólust í því, að stefndi keypti bifreiðina MB-214 af stefnanda og greiddi hluta kaupverðsins með bifreiðinni FP-552 auk peninga. Pennan skilning hafi stefndi staðfest í aðilaskýrslu fyrir dómi 25. september 1996.

Stefnandi telur framsal stefnda á kröfu á hendur Sumarhúsasmiðjunni hf. jafngilda að fullu afhendingu viðskiptabréfa á hendur þriðja aðila, sem íslensk dómaframkvæmd hafi talið, að við sé tekið af hálfu seljanda með þeim fyrirvara, að fullar efndir verði á. Einnig verði að telja, að með því samkomulagi aðila að láta bílasöluna geyma frumrit tilkynningar um eigendaskipti hafi stefndi verið að fallast á, að fullar efndir yrðu ekki af hans hálfu, fyrr en fyrirvörum þeim, er um sé getið í afsali bifreiðarinnar FP-552, hafi verið fullnægt.

Að því er varðar ástand vélar bifreiðarinnar FP-552, sé það ágreiningslaust, að athugasemdir voru gerðar af hálfu stefnanda, eins og getið er um í afsali bifreiðarinnar. Aðilar á vegum stefnda önnuðust viðgerð bifreiðar-

innar, og telur stefnandi, að hafi þeirri viðgerð verið ábótavant, sé það á ábyrgð stefnda. Eins og fram kemur í yfirlýsingu bifreiðasalans, er annaðist kaupin, dags. 16. nóvember 1995, tók stefnandi bifreiðina FP-552 aldrei til eigin nota, heldur stóð bifreiðin óhreyfð á bílasölunni, þar sem stefnandi hafði endursölu hennar í huga.

Auk þess að vera afar ólíklegt verði nú að telja sannað með yfirlýsingu Sveinbjörns Björnssonar bifvélavirkja, að ekkert hafi getað hent vél bifreiðarinnar svo alvarlega, að hún hafi eyðilagst, þar sem bifreiðin stóð óhreyfð á bílasölu. Telur stefnandi, að stefndi beri sönnunarbyrði fyrir öðru, m. a. með vísan til yfirlýsingar Sveinbjörns Björnssonar og þess, að það hafi verið aðilar á vegum stefnda, sem hafi unnið að fyrri viðgerð. Með skýrslu Sveinbjörns Björnssonar bifvélavirkja komi ótvírætt fram, að skipt hafi verið um „heddpakkningar“ í vélinni, og fyrri eigendum því kunnugt um slíkar viðgerðir. Jafnframt kemur fram í skýrslu Sveinbjörns, að tilraunir til viðgerða hafi verið óviðunandi.

Stefnandi hafi beint öllum tilmælum sínum og kvörtunum vegna bifreiðarinnar FP-552 til stefnda, enda ávallt litið á stefnda sem sinn viðsemjanda. Stefnandi viti ekki annað en það hafi verið stefndi, sem lét gera við vélarbilun þá í bifreiðinni FP-552, er stefnandi gerði athugasemd við í upphafi, og þegar í ljós kom í ágúst 1995, að vél bifreiðarinnar var ónýtt, hefði stefnandi snúið sér til bílasölu og óskað eftir því, að haft yrði samband við stefnda. Í framhaldi þess hafi bifreiðin verið tekin til viðgerðar.

Stefnandi lítur svo á, að stefndi hafi haft vörslur bifreiðarinnar, frá því að hún var tekin til viðgerðar af honum eða aðilum á hans vegum haustið 1995, til þess tíma, er hún var seld á uppboði 7. desember 1996. Í símskeyti lögmanns stefnanda, dags. 3. nóvember 1995, og bréfi hans til lögmanns stefnda, dags. 18. desember 1995, komi fram, að stefnandi telur bifreiðina í vörslum stefnda. Það sé ekki fyrr en með bréfi lögmanns stefnda, dags. 16. janúar 1996, að stefndi mótmæli því, að bifreiðin hafi verið í hans vörslum.

Ágreiningslaust sé, að veðböndum bifreiðarinnar FP-552 hafi ekki verið aflétt, er stefndi ritaði stefnanda símskeyti, dags. 3. nóvember 1995, og skv. skilagrein sýslumannsins í Reykjavík vegna úthlutunar á nauðungarsöluverði bifreiðarinnar, dags. 3. janúar 1997, hafi þeim ekki verið aflétt, þegar bifreiðin var seld á nauðungaruppboði 7. desember 1996. Ágreiningur geti því ekki staðið um vanefnd að þessu leyti. Stefnandi telur, að vanefnd á afsali bifreiðarinnar með því að aflétta ekki veðböndum annars vegar og með göllum á vél hins vegar, geti hvor um sig staðið sjálfstætt sem forsendur riftunar og/eða kröfu um skaðabætur á grundvelli verulegrar vanefndar.

Stefnandi telur, að með niðurstöðu Héraðsdóms Reykjaness í máli

E-347/1996, sem staðfest var í Hæstarétti, hafi dómurinn fallist á bótaskyldu stefnda, þar sem ekki sé fallist á kröfur stefnda um sýknu. Málinu hafi verið vísað frá vegna þess, að fjárhæð tjóns hafi þótt óviss. Með því að nú liggi fyrir bæði bótaskylda og bótafjárhæð með endanlegri niðurstöðu verðmætamats bifreiðarinnar FP-552 á opinberu uppboði, verði að telja ótvíráðan grundvöll fyrir dómkröfum stefnanda í máli þessu.

Stefnandi miðar til vara við þá málástæðu, að verði talið, að afsal bifreiðarinnar FP-552 sé stefnda óviðkomandi og teljist ekki hluti af kaupum bifreiðarinnar MB-214, séu eftirstöðvar kaupverðs bifreiðarinnar ógreiddar, að fjárhæð 775.000 kr., enda hafi stefndi staðfest fyrir dómi, að hann hafi einungis greitt stefnda 525.000 kr. vegna kaupanna.

### III.

Stefndi reisir sýknukröfu sína einkum á því, að samningur sinn um kaup á bifreiðinni MB-214 sé að fullu efndur í samræmi við samning aðila, sbr. ákvæði í afsali þess efnis. Stefndi mótmælir sem rangri fullyrðingu stefnanda þess efnis, að bifreiðin FP-552 hafi verið afhent af sinni hálfu sem greiðsla fyrir bifreiðina MB-214.

Samningur stefnanda og Sumarhúsasmiðjunnar hf. um kaup stefnanda á bifreiðinni FP-552 hafi verið stefnda óviðkomandi að öllu leyti og stefndi enga ábyrgð tekið á efndum hans gagnvart stefnanda eða á gallaleysi bifreiðarinnar. Stefnandi hafi hins vegar samið við Sumarhúsasmiðjuna hf. um lagfæringu á ventlahljóði og afléttingu veðskuldar. Kröfum um efndabætur vegna kaupa stefnanda á bifreið Sumarhúsasmiðjunnar hf. sé því ranglega beint að stefnda.

Verði með einhverjum hætti talið, að viðskipti stefnanda og Sumarhúsasmiðjunnar hf. um bifreiðina FP-552 séu á ábyrgð eða áhættu stefnda, sé við það miðað, að stefnandi eigi ekki skaðabótakröfu á stefnda. Í fyrsta lagi er skírskotað til þess, að ástand vélarinnar hafi verið í góðu lagi, er kaupin voru gerð, en hafi eyðilagst síðar, sbr. yfirlýsingu Bifreiðaverkstæðis Jóns Inga. Í öðru lagi hafi stefnandi sérstaklega samið um það við gerð samninga aðila, að Sumarhúsasmiðjan hf. skyldi sjá um ventlastillingu og afléttingu veðskuldar. Stefnandi geti ekki síðar litið fram hjá þessum samningi og beint kröfum sínum nú til stefnda. Í þriðja lagi hafi stefnanda verið kunnugt um áhvílandi veð og vélarhljóð í bifreiðinni, er kaupin voru gerð. Stefnandi keypti bifreiðina engu að síður og tók við afsali úr hendi Sumarhúsasmiðjunnar hf. með þeirra athugasemd, að Sumarhúsasmiðjan hf. skyldi láta laga hljóð í vél og lofa að aflétta áhvílandi veði. Með þessum athugasemdum sé sannað, að stefnandi keypti bifreiðina með þessum van-



köntum, sem hann vissi af. Stefnandi geti því ekki síðar krafist skaðabóta vegna sömu vankanta, enda ekki um leynda galla að ræða. Stefnandi verði sjálfur að bera ábyrgð og áhættu af því, verði talið, að ástand vélarinnar hafi á kaupdegi verið verri en hann hafi ætlað, sbr. 47. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup. Þá komi fram í afsali aðila, að bifreiðasali hafi bent stefnanda á þann kost að láta óháðan aðila meta ástand bifreiðarinnar, en hafa verður í huga, að um er að ræða sextán ára gamla bifreið. Í fjórða lagi hafi stefnandi ekki sýnt fram á sök stefnda af ætluðum vanefndum eða að um skilyrði skaðabótaábyrgðar að öðru leyti sé að ræða.

Stefndi hafnar því algerlega, að uppboð bifreiðarinnar hafi gefið nokkra vísbendingu um skaðabótakröfu stefnanda. Einnig hafnar stefndi algerlega sönnunargildi yfirlýsingar Sveinbjörns Björnssonar. Með úrskurði Héraðsdóms Reykjaness, dags. 2. 12. 1996, hafi verið við það miðað, að ekki væri unnt að taka afstöðu til bótaskyldu stefnda eða fjárhæðar bóta, nema áður færi fram mat dómkvaddra matsmanna eða fram færð fullnægjandi gögn um orsakir og umfang bilunar, kostnað við viðgerð og mat á ástandi hennar fyrir viðgerð. Ekkert slíkt mat hafi farið fram, og hafi stefnandi með aðgerðum sínum komið í veg fyrir, að nokkurt slíkt mat gæti farið fram. Stefndi hafnar því algerlega, að skoðanir Sveinbjörns Björnssonar verði lagðar til grundvallar sem ígildi mats, enda ljóst, að hann gekk ekki til þess verks með það í huga að gera hlutlaust mat, né átti stefndi eða aðrir, er hagsmuni kunna að hafa, kost á því að koma að sjónarmiðum sínum um þau atriði, er Sveinbjörn var að taka afstöðu til, né liggur fyrir, að Sveinbjörn hafi haft nokkrar upplýsingar um fyrri viðgerðir eða þá vélarstillingu, sem Jón Ingi vann. Slíkt sé að sjálfsögðu nauðsynlegt, áður en unnt sé að fullyrða nokkuð um fyrri viðgerð eða ástand bifreiðarinnar, og auk þess hafi stefndi ekki átt þess nokkurn kost að staðreyna, hvort Sveinbjörn Björnsson hafi reist skoðun sína á réttum upplýsingum né sé stefnda mögulegt að staðreyna, hvort tæknilegt mat Sveinbjörns sé rétt eða ekki. Með málsmeðferð sinni hafi stefnandi algerlega komið í veg fyrir, að stefndi geti með nokkrum hætti komið að sjónarmiðum sínum um þessi atriði eða metið þau sjálfur til samanburðar við mat stefnanda. Telur stefndi, að stefnandi verði að bera hallann af þessu, og jafnframt, að málatalibúnaður stefnanda sé að þessu leyti jafnvanreifaður og fyrr, þrátt fyrir það að stefndi geri ekki frekar en fyrr kröfu um frávísun málsins.

#### IV.

Stefnandi seldi stefnda bifreið sína, MB-214, á 1.300.000 krónur 26. apríl 1995. Fékk hann greitt í peningum 525.000 krónur og eftirstöðvar, 775.000

krónur, með bifreiðinni FP-552. Stefnandi setti bifreiðina FP-552 á bifreiðasölu, og í ágúst 1995 kom í ljós, að vél bifreiðarinnar var biluð. Stefnandi höfðaði mál 19. mars 1996 á hendur stefnda til greiðslu efndabóta. Reisti hann kröfu sína á því, að bifreiðin væri gölluð.

Í málinu var lögð fram yfirlýsing bifvélavirkja, sem hafði skoðað vél bifreiðarinnar í júní 1995 og svo aftur í ágúst 1995. Í fyrra skiptið hafði allt reynst í góðu lagi, en í hinu síðara var vélin úrbrædd.

Héraðsdómur Reykjaness, skipaður sérfróðum meðdómsmönnum, komst að þeirri niðurstöðu í úrskurði sínum 2. desember 1996, að á þessum grundvelli væri ekki unnt að leggja efnisdóm á málið. Án mats dómkvaddra matsmanna væri ókleift að skera úr um orsakir og umfang bilunar í vél FP-552 og segja til um, hvað viðgerð myndi kosta. Þá væri ekki heldur unnt án matsgerðar að fullyrða, hvort bilunin var frá eignarhaldstíma stefnda eða stefnanda. Þessi niðurstaða héraðsdóms var staðfest í Hæstarétti 3. janúar 1997.

Stefnandi taldi sig ekki hafa vörslur bifreiðarinnar eða bera ábyrgð á henni, eftir að bilun kom í ljós í ágúst 1995. Fór svo, að bifreiðin var seld nauðungarsölu 7. desember 1996. Var hún slegin hæstbjóðanda á 350.000 krónur, og fékk stefnandi greiddar 202.410 krónur af þeirri fjárhæð sem skráður eigandi eignarinnar.

Málsókn stefnanda er nú grundvöllur að tveimur málsástæðum, annars vegar, að um vanefnd hafi verið að ræða hjá stefnda með því að aflétta ekki veðböndum, og hins vegar, að vél bifreiðarinnar hafi verið gölluð. Stefnandi telur bótafjárhæð nú liggja fyrir með endanlegri niðurstöðu verðmætamat bifreiðarinnar FP-552 á opinberu uppboði.

Bótaskyldu telur stefnandi nú liggja fyrir, þar sem Hæstiréttur hafi ekki fallist á kröfu stefnda um sýknu. Megi af þeirri niðurstöðu Hæstaréttar draga þá ályktun, að bótaskylda stefnda sé viðurkennd.

Ekki verður fallist á með stefnanda, að uppboðsandvirði geti komið í stað matsgerðar dómkvadds matsmanns. Með matsgerð er unnt að staðreyna tjón og segja fyrir um orsakir. Í þessu máli var sérstaklega mikilvægt, að dómkvaddur sérfræðingur skoðaði vélina og gæfi álit sitt á því, hvort rekja mætti bilunina til þess tíma, er bifreiðin var í eigu stefnda eða stefnanda. Án slíks grundvallargagns getur dómari ekki tekið efnislega á kröfum. Án matsgerðar er t. d. vonlaust að sjá, hvort bæta megi úr gallanum með ódýrari hætti. Í IX. kafla laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála er fjallað um matsgerðir. Með ákvæðum þess kafla er aðilum einkamáls opnuð leið til sérstakrar vandaðrar sönnunarfærslu um atriði, sem ella væri torvelt að afla traustra gagna um. Með þessum ákvæðum er ein af grunnregl-

um réttarfars, andmælaireglan, í heiðri höfð. Mat dómara tekur fyrst við, þegar svo traustur grundvöllur máls hefur verið lagður og þegar aðilar hafa fengið tækifæri til þess að gagnrýna sönnunargögn hvor annars. Þessarar grunnreglu réttarfarsins hefur ekki verið gætt í málinu, og verður því ekki komist hjá því að vísa því frá dómi ex officio. Eftir þessari niðurstöðu verður stefnandi úrskurðaður til þess að greiða stefnda 50.000 krónur í málskostnað.

Gunnar Aðalsteinsson héraðsdómari kvað upp úrskurð þennan.

#### Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er vísað frá dómi ex officio.

Stefnandi, Vaki hf., greiði stefnda, Þórarni Sveinssyni, 50.000 krónur í málskostnað.

---